

Інформаційна довідка
щодо проекту Закону України «Про внесення змін до прикінцевих
положень законів України «Про загальнообов’язкове державне соціальне
страхування на випадок безробіття» та «Про зайнятість населення»
*(реєстр. № 14096 від 01.10.2025)**

***Анотація.** В інформаційній довідці представлено результати аналізу пропозицій, передбачених проектом Закону України «Про внесення змін до прикінцевих положень законів України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» та «Про зайнятість населення» (реєстр. № 14096 від 01.10.2025).*

***Ключові слова:** система загальнообов’язкового державного соціального страхування, зайнятість населення, Фонд загальнообов’язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, допомога по безробіттю.*

Вступ

Населення України має достатньо високий рівень професійної кваліфікації та сформовану в європейському просторі репутацію якісної робочої сили. Однак, людський потенціал складно перетворити на людський капітал в умовах правового режиму воєнного стану. Руйнівні наслідки збройної агресії для економіки держави зумовили, серед іншого, зростання безробіття.

Право на захист від безробіття належить до основних соціальних прав людини. В Україні загальнообов’язкове державне соціальне страхування є основною, хоча й не єдиною, організаційно-правовою формою соціального захисту в разі настання безробіття. Державна політика зайнятості передбачає низку заходів, спрямованих на зменшення негативних наслідків безробіття, зокрема: надання послуг із працевлаштування та сприяння зайнятості, допомогу на відкриття власного бізнесу, підвищення кваліфікації, перекваліфікацію тощо.

Основна частина

Проведені в довоєнний період структурні та інституційні реформи щодо створення єдиної системи захисту від безробіття та сприяння зайнятості населення, а також обмеження певних функцій правління Фонду загальнообов’язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття на період правового режиму воєнного стану для забезпечення можливості найбільш раціонального використання фінансово-матеріальних ресурсів виявилися недостатньо ефективними з погляду забезпечення належного рівня захисту застрахованих осіб.

Із метою удосконалення організаційно-правових засад загальнообов’язкового державного соціального страхування на випадок безробіття розроблено проект Закону України «Про внесення змін до прикінцевих положень законів України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» та «Про зайнятість населення» (реєстр. № 14096 від 01.10.2025) (далі – законопроект), яким пропонується відновити повноваження правління Фонду загальнообов’язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття щодо погодження

(схвалення) бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття та передбачити, що тривалість виплати допомоги по безробіттю не може перевищувати 180 календарних днів, а максимальний розмір допомоги по безробіттю не може перевищувати 150 відсотків мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня відповідного календарного року.

Розглянувши законопроект, вважаємо за доцільне висловити таке.

Система загальнообов'язкового державного соціального страхування, у тому числі на випадок безробіття, неодноразово піддавалася реформуванню. Оскільки застосовані в перші роки повномасштабного вторгнення надзвичайні тимчасові заходи вичерпали свій потенціал, то пропонувані законопроектом заходи щодо відновлення повноважень правління Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття заслуговують на підтримку.

Дискусійними є положення, якими передбачено вдвічі збільшити тривалість виплати допомоги по безробіттю. В умовах дефіциту робочої сили та правового режиму воєнного стану така пропозиція потребує узгодження із соціальними партнерами задля забезпечення ефективного використання кадрового потенціалу.

Положення законопроекту, якими пропонується збільшення тривалості виплати допомоги по безробіттю з одночасним підвищенням її розміру, потребують фінансово-економічного обґрунтування.

Висновки

Сутність соціальних гарантій права на соціальний захист від безробіття полягає в забезпеченні рівного доступу до заходів державної підтримки безробітним, передбачених законодавством. Наявність страхового стажу у безробітного є гарантією певного (вищого) рівня матеріального забезпечення та соціального обслуговування, тому передбачена законопроектом пропозиція щодо збільшення розміру допомоги заслуговує на підтримку. У такий спосіб держава стимулюватиме працюючих брати участь у соціальному страхуванні, спільно розподіляючи тягар негативних наслідків настання безробіття.

Ухвалення законопроекту не несе суттєвих ризиків.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*